

พัฒนาภาษาและทักษะการคิดให้ลูกอย่างไร

พญ. แก้วตา นพมณีจรัสเลิศ

กุมารแพทย์พัฒนาการเด็ก

พื้นฐานแรกที่เด็กทุกคนต้องการ ต้องการความรัก ความอบอุ่น การได้รับการยอมรับ

1. สร้างสัมพันธภาพที่อบอุ่นภายในบ้าน

- มีเวลา... ให้เวลา
- มีเสียงหัวเราะในบ้าน

2. สร้างบรรยากาศในบ้านที่ยอมรับการแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ

- ความคิดเห็นแตกต่างได้ ไม่มีผิด ถูก ไม่ตัดสิน
- เด็กรู้สึกเป็นอิสระ กล้าทดลองทำ ไม่กลัวความผิดพลาด
- ไม่ต่อว่าเด็ก ไม่ทำให้เด็กรู้สึกอาย

3. ใช้คำพูดสร้างสรรค์...ส่งเสริมการคิด

- Wow! คิดได้ยังไงเนี่ย น่าสนใจจริงๆ
- ลูกของพ่อนี้ “ความคิดยอดเยี่ยมจริงๆ”
- ไหน ใครมี “ความคิดดีๆ” บ้าง
- เรามาช่วยกัน “คิดแก้ปัญหา” ดีกว่า

○ แม่คิดว่า หนูต้องมี “เหตุผล” อะไรบางอย่างแน่ๆเลย

4. ภาษาของพ่อแม่บั่นทอนการคิดสร้างสรรค์ของเด็กๆ

○ คิดอะไรแปลกๆ เป็นไปไม่ได้หรอก ลองดูคนอื่นซิ เขาทำแบบนี้กัน

5. สร้างค่านิยมใหม่ในบ้าน

○ การกล้าคิด กล้าตอบคำถาม เป็นสิ่งที่น่ายกย่อง

○ การตอบคำถามผิดเป็นเรื่องปกติ เป็นโอกาสในการเรียนรู้

○ การแสดงความคิดแปลกใหม่ วิธีการใหม่ๆ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ

6. พ่อแม่ต้องฝึกตั้งคำถาม ชวนลูกสังเกตสิ่งรอบตัว คิด แปลกใจ สงสัย

○ คำถามที่ชวนให้คิด - ทำไม เพราะอะไร ถ้า..... (ถ้าเจอเหตุการณ์แบบนี้ เราจะทำอย่างไร/อะไรจะเกิดขึ้น ... ถ้า...)

○ คำถามปลายเปิด

○ ไม่มีคำตอบเดียว เราเองก็ไม่ทราบว่าเด็กจะตอบว่าอย่างไร

○ เราแปลกใจในคำตอบของเด็กๆ

○ ถ้าเรามีคำตอบที่ถูกต้องในใจ นั่นไม่ใช่คำถามที่ยอมรับความคิด

แปลกๆใหม่ๆ ของเด็กๆ

7. สังเกตความอยากรู้อยากเห็นในตัวเด็ก ธรรมชาติของเด็ก อยากรู้อยาก

เห็น อยากรลอง

- ฝึกให้เด็กรู้จักตั้งคำถาม
- เมื่อเด็กตั้งคำถาม
- พ่อแม่แสดงความรู้สึกกระตือรือร้น สนใจ อยากรฟัง รู้สึกว่าคำถามของเด็กเป็นสิ่งที่น่าสนใจ
- ชวนกันคิด ชวนกันหาคำตอบ
- พยายามไม่บอกคำตอบเด็กทันที การบอกคำตอบ จะหยุดการคิดของเด็ก

8. จำกัดเวลาที่เด็กใช้ดูทีวี เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์

- ทีวี เกมส์ - ลดความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
- ทีวี เกมส์ - เด็กขาดโอกาสในการทดลอง ค้นหา – ค้นพบ

9. เพิ่มช่องทางการเรียนรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ ... เด็กมีข้อมูลในการคิด

ตัวอย่างการพูดคุยและเล่นกับลูกภายในบ้าน

ตัวอย่างการตั้งคำถามในชีวิตประจำวัน ในเด็กอายุพัฒนาการน้อยกว่า ๔ ปี

- ขณะนั่งกิน Pepsi ด้วยกัน ทำไมเขาต้องใส่น้ำแข็งด้วยล่ะ.....จะใส่น้ำเย็นหรือใส่น้อย.... ใส่น้ำเย็นกับใส่น้ำเย็นต่างกันยังไง...
- ช่วยแม่ล้างผัก เราจะล้างผักก่อนดีหรือว่าเอาลงกะทะเลยล่ะ ... ทำไมล่ะคะ... แล้วถ้าไม่ล้างมันจะเป็นยังไง...จะเกิดอะไรขึ้น.....
- เดินเล่นกับพ่อในสวน....ถ้าเราไม่รดน้ำต้นไม้ ต้นไม้มันจะเป็นยังไง

ฝึกการเรียบเรียงความคิดและคำพูดในเด็ก

- หลังจากที่เด็กช่วยคุณแม่ทำไข่เจียวทุกวัน คุณแม่พูดคุยกับเด็ก สอนคำศัพท์ต่างๆ และช่วยแม่ด้วยการ “ลงมือทำ” ขั้นตอนต่างๆ ได้คล่องแคล่วแล้ว คุณแม่ฝึกให้เด็กหัดเรียบเรียงความคิด ฝึกการเรียงลำดับขั้นตอน แล้วพูดเล่าขั้นตอน
- เตี่ยเราไปทำไข่เจียวกันดีกว่า เอ้! ไข่เจียวทำยังไงนะ ช่วยบอกแม่หน่อย... ให้เด็กบอกของที่ต้องใช้...แล้วทำยังไงต่อคะ...เก่งจัง....แล้วยังไงอีก.....แล้วทำยังไงมันถึงจะสุกล่ะคะ.... เอ้! แล้วถ้าอยากให้มันเค็มๆหน่อย ทำยังไงล่ะเด็ก... ทำเสร็จแล้วจะเอาใส่จานหรือใส่แก้วดี....อ้าว! ทำไมเอาใส่แก้วไม่ได้ล่ะคะ

การเล่นเกมส์ต่างๆ

ปัญหาอะไรเอ่ย

- การทายน้าหนัก การทายจำนวนลูกไก่ในกล่อง ทายจำนวนไข่ในกล่องกระดาษ
- ทายน้าหนัก ส่วนสูง
- หมากฮอส หมากกรุก เกมเศรษฐี งูตกกระได ลมเพ ลมพัด
- การสมมุติเหตุการณ์ เช่น ข้าวจากหนังสือพิมพ์
- ถ้าในโลกนี้ไม่มีน้ำปลา เราจะทำอย่างไร
- ถ้าเราต้องขึ้นไปอยู่บนพระจันทร์ เราจะทำอย่างไร
- ถ้าต้องหลงเข้าไปใน.....

